

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURENCËS

Nr. 27/15 Prot.

Datë 14.06.2024

VENDIM

Nr. 1085, Datë 14.06.2024

“Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve në qarkun Tiranë, Elbasan, Berat, Fier dhe Korçë”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Z.	Denar BIBA	Kryetar
Znj.	Leida MATJA	Zv/Kryetar
Znj.	Rezana KONOMI	Anëtar
Znj.	Fatjola DELIJA	Anëtar
Z.	Durim KRAJA	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 14.06.2024, shqyrtoi çështjen me:

Objekt: Hapja e hetimit paraprak në tregun e grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve, për të parë nëse ka, ose jo, shenja të kufizimit të konkurrencës.

Bazë ligjore: Neni 24, shkronja (d), neni 26 dhe neni 42, pika 1, të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” (Ligji nr. 9121/2003).

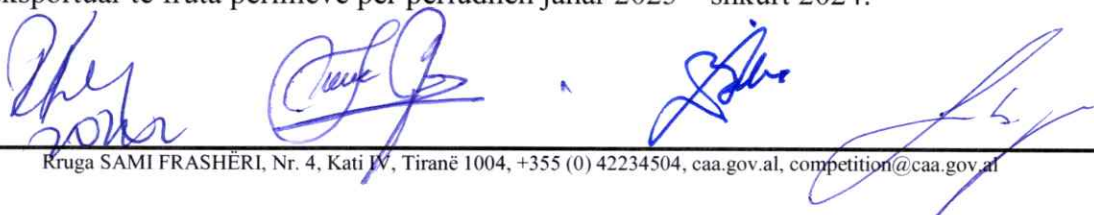
Komisioni i Konkurrencës pas shqyrtimit të:

1. Raportit mbi monitorimin e tregut të grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve, dhe;
2. Relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës “Mbi monitorimin e tregut të grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve”,

VËREN SE:

1. Sekretariati i Autoritetit të Konkurrencës në zbatim të nenit 28 të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, nga muaji shkurt 2024 e në vijim ka zhvilluar procedurën e monitorimit të tregut grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta perimeve për analizimin e kushteve të këtij tregu.

3. Në vazhdim të procedurës, me qëllim mbledhjen e të dhënave dhe fakteve të nevojshme lidhur me monitorimin e këtij tregu, bazuar në nenin 34 të ligjit nr. 9121/2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës”, janë kërkuar të dhëna dhe informacion nga: Drejtoria e Përgjithshme të Tatimeve; Drejtoria e Përgjithshme e Doganave; Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural; Drejtoria Rajonale Tatimore Elbasan; Drejtoria Rajonale Tatimore Fier dhe Drejtoria Rajonale Tatimore Korçë. Gjithashtu janë marrë në analizë raporte dhe studime të ndryshme nga eksperiencia europiane.
4. Gjatë kësaj procedure janë realizuar monitorime në ambientet e tregjeve të grumbullimit dhe shitjes me shumicë në: Tiranë, Elbasan, Divjakë, Durrës, Fier, Berat dhe Korçë, për të vlerësuar zinxhirin e tregtimit nga fermerët deri tek konsumatori përfundimtar me qëllim evidentimin e çmimeve të blerjes dhe të shitjes me shumicë nga ana e grumbulluesve të perimeve si: qepë, presh, lakër, lulëlakër, brokoli, kastravec, patate, karrota dhe speca; dhe frutave si: mollë, portokalle, limona, luleshtrydhe dhe dardha.
5. Gjithashtu më datë 19.02.2024, u realizua takim me fermerët e zonës së Klos, Mollas, Jagodinë në rrethin e Elbasanit; më datë 27.02.2024, u realizua takim me fermerët e zonës së Roskovecit; si dhe më datë 23.05.2024 u realizua takim me fermerët e zonës së Samaticës, Dimal, Berat.
6. Nga vlerësimi i bazës ligjore dhe eksperiencës europiane, vërehet se për tregun e prodhimit, grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta perimeve ka mungesa ligjore të akteve të BE për mirëfunksionimin e të gjitha niveleve të tregut.
7. Perimet përbëjnë një nga nën sektorët më produktivë dhe të rëndësishëm të bujqësisë Shqiptare, me mundësi të mira të rritjes së tregut të brendshëm dhe atij për eksport. Sipas të dhënave të INSTAT për vitin 2022, rezulton se qarqet më të mëdha për prodhimin e perimeve në serra janë qarku i Fierit, Beratit dhe Tiranës, ndërsa për prodhimin e frutave janë qarku i Korçës dhe Elbasanit. Këto janë qytetet të cilat kanë peshën më të madhe të prodhimit në vendin tonë.
8. Nga struktura e tregut konstatohet se ky treg ka shumë nivele tregtimi: Fermerët/prodhuesit; Importuesit dhe eksportuesit e frutave dhe perimeve; Pikat e grumbullimit; Shitësit me shumicë (Tregjet Agroushqimore me Shumicë); Shitësit me pakicë.
9. Nga të dhënat e administruara nga Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, vërehet se qarku me i madh për nga numri grumbulluesve dhe për nga xhiro për vitin 2022 është qarku i Fierit me 53.5% të totalit të xhiros së realizuar në të gjithë Shqipërinë, e ndjekur nga qarku i Tiranës me 24% dhe qarku i Beratit me rreth 10%. Në këto të dhëna janë paraqitur edhe grumbulluesit të cilët realizojnë importe dhe eksporte.
10. Bazuar në të dhënat e administruara nga Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, janë identifikuar ndërmarrjet importuese dhe eksportuese, por janë marrë në analizë vetëm ndërmarrjet të cilat kanë një pjesë mbi 5% në raport me sasinë totale të importuar dhe eksportuar të fruta perimeve për periudhën janar 2023 – shkurt 2024:

Ndërmarrjet me pjesë më të madhe sipas sasisë së importuar të perimeve janë

. Vendet kryesore të importit të perimeve janë Greqia, Kosova, Turqia, Serbia, Gjermania, etj. Vlen të theksohet se për periudhën nën monitorim janë 116 ndërmarrje importuese në total.

- Ndërmarrje eksportuese për perimet në total nga të cilat dhe 101 ndërmarrje të tjera me pjesë më të vogël se 0.1-4%.
- Ndërmarrjet me pjesë më të madhe sipas sasisë së importuar të frutave janë

. Vendet kryesore të importit të frutave janë Greqia, Italia, Serbia, Turqia etj. Vlen të theksohet se për periudhën nën monitorim janë 94 ndërmarrje importuese në total.

- Për periudhën nën monitorim janë 84 ndërmarrje eksportuese për frutat në total nga të cilat dhe 80 ndërmarrje të tjera me pjesë më të vogël se 0.1-4%.

11. Nga monitorimi i tregut të grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve vërehet re se:

- Në qarkun e **Tiranës** operojnë 18 ndërmarrje me një xhiro totale prej 4,494,352,131 lekë. Ndërmarrjet me pjesën më të madhe të xhiros në raport me xhiron totale të realizuar në vitin 2022 për këtë qark paraqiten:
Ndërmarrjet e tjera kanë një pjesë më të vogël se 7.7 % në raport të xhiros totale të realizuar për këtë qark;
- Nga monitorimi në terren në këtë qark vihet re se nga çmimet e blerjes te fermeri nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese, deri te çmimet e shitjes me shumicë të vendosura nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese kemi një diferencë prej 11 – 55 % për produkte të ndryshme fruta-perime. Ndërsa diferenca nga çmimet me shumicë të aplikuara nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese me çmimet e shitjes me pakicë, rezulton nga 27 – 100 %.
- Në qarkun e **Fierit** operojnë 41 ndërmarrje me një xhiro totale prej 9,939,341,789 lekë. Ndërmarrjet me pjesën më të madhe të xhiros në raport me xhiron totale të realizuar në vitin 2022 për këtë qark paraqiten:

Ndërmarrjet e tjera kanë një pjesë më të vogël se 5.5 % në raport të xhiros totale të realizuar për këtë qark.

- Nga monitorimi në terren në këtë qark, vihet re se nga çmimet e blerjes te fermeri nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese, deri te çmimet e shitjes me shumicë të vendosura nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese kemi një diferencë prej 11 – 50 % për produkte të ndryshme fruta-perime.
- Në qarkun e **Beratit** operojnë 8 ndërmarrje me një xhiro totale prej 1,932,775,704 lekë. Ndërmarrjet me pjesën më të madhe të xhiros në raport me xhiron totale të realizuar në vitin 2022 për këtë qark paraqiten:

- . Ndërmarrjet e tjera kanë një pjesë më të vogël se 7 % në raport të xhiros totale të realizuar për këtë qark.
- Gjatë takimit të realizuar me fermerët në qarkun e Beratit nga ana e tyre është pretenduar se:
 - a) Çmimet e produkteve bujqësore (fruta dhe perime) janë të padrejta dhe krijimi i një burse për çmimet e prodhimeve bujqësore do të parandalonte spekulimet me çmimet.
 - b) Pikat grumbulluese në shumicën e rasteve mbledhin produktin e fermerëve pa një cmim dhe nuk lëshojnë fature TVSH-je, dhe si pasojë kjo sjell pasoja për fermerin, sepse fermeri nuk njihet me cmimin real që produkti shitet në tregun vendas ose me cmimin më të cilin ky produkt është shitur në eksport. Fermerët paraqitën ankesa të ndryshme ku problematika kryesore qëndronte në fiksimin e cmimit të blerjes së produkteve nga ana e të gjitha pikave grumbulluese të zonës.
 - c) Faturat që deklarojnë në bilancet e tyre pikat grumbulluese janë fiktive dhe nuk paraqesin cmimin real, e cila sipas fermerëve bëhet me qëllim shmangien e detyrimeve tatimore.
 - d) Pikat e grumbullimit operojnë pa kontratë me fermerët, duke i ekspozuar këta të fundit përballë rreziqeve, që një produkt bujqësor ta shesin me humbje. Sipas fermerëve kjo mënyrë pune nga ana e grumbulluesve ku punohet pa kontratë, pa çmime dhe në shumë raste edhe pa faturë, e ka deformuar tregun, duke sjellë çmime abuzive.
 - Në qarkun e **Elbasanit**, ku rezulton se operojnë 3 ndërmarrje me një xhiro totale prej 55,333,943 lekë. Ndërmarrjet me pjesën më të madhe të xhiros në raport me xhiron totale të realizuar në vitin 2022 për këtë qark paraqiten:
 - Nga monitorimi në terren në këtë qark, vihet re se cmimet e blerjes të fermeri nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese, deri të cmimet e shitjes me shumicë të vendosura nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese kemi një diferencë prej 7 – 56 % për produkte të ndryshme fruta-perime.
 - Në qarkun e **Korçës**, ku rezulton se operojnë 16 ndërmarrje me një xhiro totale prej 676,963,750 lekë. Ndërmarrjet me pjesën më të madhe të xhiros në raport me xhiron totale të realizuar në vitin 2022 për këtë qark paraqiten:

Ndërmarrjet e tjera kanë një pjesë më të vogël se 8.5 % në raport të xhiros totale të realizuar për këtë qark;

- Nga monitorimi në terren në këtë qark vihet re se nga çmimet e blerjes të fermeri nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese, deri të çmimet e shitjes me shumicë të vendosura nga ana e ndërmarrjeve grumbulluese kemi një diferencë prej 17 – 40 % për produkte të ndryshme fruta-perime.

12. Tregu i grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve, ndër të tjera ka problematika sa i përket: ekonomisë informale dhe integritit vertikal pasi grumbulluesit mund të zotërojnë edhe vetë sera. Duke qenë se tregu i prodhimit, grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta perimeve është i përbërë nga shumë nivele tregtimi, çmimet nga fermeri te konsumatori përfundimtar rezultojnë shumë të larta për konsumatorin fundor (marzhe deri në 50% në qarqet e monitoruara)

megjithëse çmimi final i produkteve në tregun e pakicës ndikohet nga *frot* (humbjet) dhe jetëgjatësia e produktit në raft.

13. Sa më sipër, referuar strukturës së tregut, integritimit vertikal, sjelljes së ndërmarrjeve grumbulluese dhe diferencave të mëdha në zinxhirin e vlerës së produktit nga prodhuesit, grumbulluesit, shitësit me shumicë deri tek konsumatori fundor, mund të jemi para një sjelljeje antikonkurruese si pasojë e marrëveshjeve dhe/ose praktikave të bashkërenduara ndërmjet dy ose më shumë ndërmarrjeve që operojnë në tregun e grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve, në kuptim të nenit 4 të ligjit nr. 9121 datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 4, nenin 24 shkronja (d), neni 26, dhe nenin 42, pika 1, të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”,

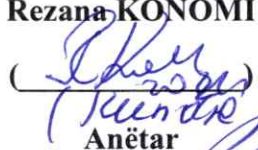
VENDOSI:

- I. Hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e grumbullimit dhe shitjes me shumicë të fruta-perimeve, për të parë nëse ka, ose jo, shkelje të nenit 4 të ligjit nr. 9121/2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”.
- II. Hetimi paraprak të përfshijë periudhën kohore nga 1 Janar 2023 deri në 31 Maj 2024.
- III. Raporti i hetimit paraprak duhet të paraqitet në Komisionin e Konkurrencës jo më vonë se 3 (tre) muaj nga marrja e këtij vendimi.
- IV. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

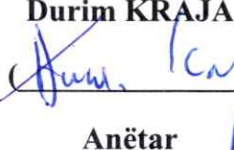
KOMISIONI I KONKURRENCËS

Leida MATJA

Zv/Kryetar

Rezana KONOMI

Anëtar

Fatjola DELIJA

Anëtar

Durim KRAJA

Anëtar

Denar BIBA

Kryetar

